

פורים — אב-טיפוס לחגים מחודשים בישראל Purim as a Paradigm

1. תלמוד בבלי מגילה ז, ב

א) דאמר רב שמואל בר יהודה: בתחילה קבעוה בשושן ולבסוף בכל העולם כולו.

ב) אמר רב שמואל בר יהודה: שלחה להם אסתר לחכמים – 'קבעוני לדורות!'
רש"י: קבעוני - ליום טוב, ולקרייה
שלחו לה: 'קנאה את מעוררת עלינו לבין האומות!'
שלחה להם: 'כבר כתובה אני על דברי הימים למלכי מדי ופרס!'

ג) שלחה להם אסתר לחכמים: 'כתבונני לדורות!'
שלחו לה הלא כתבתני לך שלשום שלישים במועצת נדעת (משלי כב, כ), שלישים ולא רבעים, עד שמצאו לו מקרא כתוב בתורה כתב זאת זכרון בספר (שמות יז) — כתב זאת מה שכתוב כאן ובמשנה תורה זכרון מה שכתוב בנביאים בספר מה שכתוב במגילה.

2. אסתר ט, כ-כג ו-כט עד סוף הפרק

ויכתב מרדכי את-הדברים האלה; וישלח ספרים אל-כל-היהודים, אשר בכל-מדינות המלך אחשורוש--
הקרוכים, והרחוקים. לקים, עליהם-- להיות עשים את יום ארבעה עשר לחודש אדר,
ואת יום-תמשה עשר בו: בכל-שנה, ושנה. פנים, אשר-נחו בהם היהודים מאיביהם, והחדש אשר נהפך
להם מגון לשמחה, ומאבל ליום טוב; לעשות אותם, מי משתה ושמחה, ומשלח מנות איש לרעהו, ומתנות
לאבינים. וקבל, היהודים, את אשר-החלו, לעשות; ואת אשר-כתב מרדכי, אליהם.

ותכתב אסתר תהלה ביה בת-אביה, ומרדכי היהודי-- את-כל-תקן: לקים, את
אגרות הפרים הזאת-- תשנית. וישלח ספרים אל-כל-היהודים, אל-שבע ועשרים ומאה מדינה--מלכות,
אחשורוש: דברי שלום, ואמת. לקים את-ימי הפרים האלה בזמניהם, כאשר קים עליהם מרדכי היהודי ואסתר
המלכה, וכאשר קימו על-נפשם, ועל-זרעם: דברי הצומות, וזעקתם. ומאמר אסתר-- קים, דברי
הפרים האלה; ונכתב, בספר.

רש"י

ויכתב מרדכי - היא המגלה הזאה כמות שהיא.
השנית - לשנה השנייה חזרו ושלחו ספרים שיעשו פורים.

אבן עזרא

ויכתוב מרדכי - לבדו לקיים בשנה הבאה וככה כל השנים שמחת ימי הפורים.
את כל תוקף - כמו חוזק וכמוהו ואם יתקפו האחד והנה כתבה היא והוא.
וטעם אמת - שהם חייבים לשמור הפורים כאשר קבלו על נפשם והעד על זה הפי' שהוא אמת ומאמר אסתר קיים דברי הפורים
והנה לא נתקיים על יד מרדכי לבדו עד שכתבה אסתר.

3. תלמוד ירושלמי מסכת מגילה פרק א דף ע טו ד /ה"ה

רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק - מה עשו מרדכי ואסתר?
כתבו אגרת ושלחו לרבנותינו שכן אמרו להם: 'מקבלין אתם עליכם שני ימים הלילו בכל שנה?'
אמרו להן: 'לא דיינו הצרות הבאות עלינו אלא שאתם רוצין להוסיף עלינו עוד צרתו של המן?'

חזרו וכתבו להן אגרת שנייה. הדא היא דכתיב לקים עליהם את אגרות הפרים הזאת, תשנית (ט),
(כט).

מה היה כתוב בה? אמרו להן: 'אם מדבר זה אתם מתייראים, הרי היא כתובה ומעלה בארכיים וכל-מעשה תקפו, וגבורתו, ופךשת גדלת מרדכי, אשר גדלו המלך--הלוא הם פתובים על-ספר דברי הימים למלכי מדי ופרס.

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן: שמונים וחמשה זקנים ומהם שלשים וכמה נביאים היו מצטערים על הדבר הזה. אמרו: 'כתיב אלה המצות, אשר צנה הנה את-משה--אל-בני ישראל: בהר, סיני -- אילו המצות שנצטוונו מפי משה, כך אמר לנו משה 'אין נביא אחר עתיד לחדש לכם דבר מעתה'. ומרדכי ואסתר מבקשים לחדש לנו דבר?

לא זזו משם נושאים ונותנים בדבר עד שהאיר הקב"ה את עיניהם ומצאו אותה כתובה בתורה ובנביאים ובכתובים, הדא היא דכתיב: ויאמר הנה אל-משה, כתב זאת זכרון בספר -- זאת תורה כמה דתימה וזאת, התורה, אשר-שם משה, לפני בני ישראל. זכרון אילו הנביאים, אז נדברו יראי הנה, איש אל-רעהו; ויקשב הנה, וישמע, ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי הנה, ולחשבי שמו. בספר אילו הכתובים, ומאמר אסתר--קיס, דברי תפריים תאלה; ויכתב, בספר.

4. תלמוד בבלי מגילה טז, ב

כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשוורוש וגדול ליהודים ורצוי לרוב אחיו (ג, א). לרוב אחיו ולא לכל אחיו -- מלמד שפירשו ממנו מקצת סנהדרין. אמר רב יוסף גדול ת"ת יותר מהצלת נפשות דמעיקרא חשיב ליה למרדכי בתר ד' ולבסוף בתר חמשה

רש"י

שפירשו ממנו - לפי שבטל מדברי תורה ונכנס לשררה.

5. תלמוד בבלי סנהדרין קז, א

אמר רב יהודה אמר רב -- ששה חדשים נצטרע דוד ונסתלקה הימנו שכינה ופירשו ממנו סנהדרין.